

07.07.2023 r

Pan
Mateusz Morawiecki
Prezes Rady Ministrów
Rzeczypospolitej Polskiej
Al. Ujazdowskie 1/3
00-583 Warszawa

Szanowny Panie Premierze!

Jako mieszkańcy Dolnego Śląska, osoby świadome wartości kulturowych naszego regionu oraz bezspornego faktu jego największego w skali kraju nasycenia zabytkami ponadprzeciętnej wartości, **apelujemy o wyrównanie szans dla dolnośląskich zabytków i ich posiadaczy oraz zarządców, poprzez przywrócenie finansowania prac konserwatorskich i robót budowlanych w wysokości 9 mln zł w budżecie Wojewody Dolnośląskiego.**

Przyjęty budżet Państwa na 2023 rok jest cofnięciem stanu finansów w tym obszarze do poziomu sprzed 2022 roku, przez odjęcie funkcjonujących wcześniej 7 mln zł; tym samym jest to powrót do ubogiej puli 2 mln zł z budżetu Wojewody Dolnośląskiego na rok 2023 w części przeznaczonej na finansowanie opieki nad zabytkami.

Budżet opiewający w latach 2017-18 na ok. 780 tys. zł, podniesiony w latach 2019-21 do ok. 2 mln zł, osiągnął w 2022 roku wysokość 9 mln złotych. To pozwoliło Dolnośląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków bardziej realnie w zeszłym roku potraktować zadanie organu dofinansowania opieki nad zabytkami i wspomóc posiadaczy zabytków – dość powiedzieć, że niemal wszyscy z beneficjentów w 2022 roku otrzymali dotacje w wysokości, o jaką wnioskowali. Sukces ten osiągnięty został dzięki ogromnemu poparciu Generalnego Konserwatora Zabytków, wielu senatorów, posłów, środowisk, organizacji oraz innych podmiotów związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska i wszystkich, którym na sercu leży dobro dolnośląskich zabytków. Co istotne – podstawową argumentacją za przyznaniem koniecznych środków był – i pozostaje do dziś – bezsporny i nie podlegający dyskusji fakt ogromnego, największego w kraju nasycenia Dolnego Śląska substancją zabytkową oraz jej wyjątkową jakością, skupiająca w swym zasobie nie tylko zabytki początków państwa polskiego, ale także ogromnie zróżnicowany zbiór zabytków wszystkich epok i stylów w ich najlepszym wydaniu, autorstwa światowych twórców. Co ważne - stan ten nie zmienił się do dziś *in minus* – wręcz przeciwnie, zasób ten powiększa się nieustająco dzięki postępującym wpisom do rejestru

zabytków. Nadmienić trzeba, że są to środki doskonale napędzające gospodarkę kraju – prace konserwatorskie i roboty budowlane prowadzone są z użyciem krajowych materiałów i przez ekipy polskich pracowników.

Odjęcie wywalczonych środków w wysokości 7 mln zł, doskonale funkcjonujących w budżecie centralnym i umożliwiających w 2022 roku skuteczną realizację polityki konserwatorskiej na Dolnym pozostaje bez precedensu w historii finansowania zabytków.

Według ostatnich statystyk zasób zabytków Dolnego Śląska pozostaje zespołem najbogatszym w kraju - wpisanych do rejestru zabytków mamy **8157 zabytków nieruchomych, 37036 zabytków ruchomych i 1492 zabytki archeologiczne**, co stanowi ok ¼ zasobu zabytków Polski.

Najprostsza arytmetyka, podobnie jak ustalenia badaczy, wskazuje na stałe niedofinansowanie zabytków Dolnego Śląska – dzieląc zbiór obejmujący tylko zabytki nieruchome i ruchome przez obecną kwotę 2 mln z tegorocznego budżetu wojewody, otrzymamy wynik w postaci **ok. 45 zł na jeden zabytek**.

I pamiętajmy – mówimy tylko o tych posiadaczach zabytku, którzy wykazują się wola opieką i podejmują trud starań o dofinansowanie i realizację zadania, mówimy w kontekście istnienia budżetów innych województw o pułapie w obszarze dotacyjnym sięgającym przykładowo 24 mln zł, 10 mln zł, lub 9 mln zł na dofinansowanie prac konserwatorskich i robót budowlanych.

Dolnośląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w **2021** roku dofinansował prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy łącznie **41** zabytkach, w tym 17 ruchomych i 24 nieruchomych. W 2021 roku łącznie do DWKZ wpłynęło **218** wniosków o dofinansowanie prac, **106 wniosków oceniono jako wymagających podjęcia pilnych prac** - 65 z nich nie otrzymało dotacji ze względu na brak środków. Łączna wnioskowana kwota dotacji w **2021 roku wyniosła 30 347 492, 53 zł**.

W **2022** roku do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków wpłynęło **217** wniosków o udzielenie dotacji celowej na dofinansowanie planowanych do przeprowadzenia prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków), **92** z nich oceniono jako **wymagających podjęcia pilnych prac**. **Łączna wnioskowana kwota dotacji wyniosła w 2022 roku ok. 43 mln. zł. (43 142 492,26 zł.)**. Zwiększenie w **2022** roku środków na dofinansowanie prac przy dolnośląskich zabytkach o dodatkowe 7 000 000 zł., do łącznej puli około 9 000 000 zł., pozwoliło na przyznanie środków dla **66** zabytków, w tym 36 nieruchomych 30 ruchomych.

W **2023 roku** do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatoria Zabytów wpłynęły **194 wnioski** o dofinansowanie prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach **na łączną kwotę 51 140 470,33 zł.**

Organ przyznał **26** dotacji dla najbardziej potrzebujących zabytków regionu w wysokości **1 760 000 zł.**

W świetle powyższego uprzejmie prosimy o rozważenie kwestii dotyczącej budżetu Wojewody Dolnośląskiego w części związanej z dofinansowaniem prac konserwatorskich i robót budowlanych przy zabytkach, poprzez przywrócenie - w jakiegokolwiek formule budżetowej - istniejącej w 2022 roku w budżecie dodatkowej kwoty 7 mln zł, i tym samym zagwarantowanie stałego finansowania zabytków województwa na poziomie 9 mln zł, jako niezbędnego do prawidłowej realizacji ustawowego zadania finansowania opieki nad zabytkami Dolnego Śląska.

Jako posiadacze zabytków, ich zarządcy i opiekunowie, obciążeni obowiązkiem utrzymania zabytków, ich remontowania i rewaloryzacji, czujemy się w dyskryminowani i porzuceni w tym obszarze w sposób bezprecedensowy w kraju, szczególnie w kontekście ogromnego wzrostu cen materiałów i robocizny, niezbędnych dla wykonywania tych obowiązków. Niezależnie od braku logiki rozdziału środków w skali kraju trzeba stwierdzić, że bez wsparcia Państwa nie jesteśmy w stanie zapewnić odpowiedniej opieki zabytkom Dolnego Śląska.

Obecny pułap finansowania pozostaje sytuacją pozbawioną precedensu i logiki, niesprawiedliwą wobec wartości zabytków naszego regionu, i jest ogromną szkodą dla dolnośląskiego dziedzictwa, które z takim trudem wspólnymi siłami podnosimy ku świetności.